



ODDA KOMMUNE

Vedlegg.....  
Saks.....

Arkiv: K2-K1  
Arkivsak ID: 2009000279-3  
Journalpost ID: 2009014385  
Saksbeh.: Rolf Bøen  
Dato: 29.10.2009

SAKSGANG			
Styre, utvalg, komite m.m.	Møtedato	Saksnr	Saksbeh.
Odda kommunestyre	11.11.2009	079/09	RBo34258

## Forslag til forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i Hardangerfjorden - Høring

### Vedlegg:

1. Høyringsbrev – Forslag til forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert verksemd i Hardangerfjorden – 18. aug. 2009 – Det kongelege fiskeri- og kystdepartement
2. Hardangerfjorden – Nye forvaltningstiltak – 08. april 2008 - Det kongelege fiskeri- og kystdepartement
3. Hardangerfjorden, på utsida av rammene for berekraftig oppdrett? - Forskningsrapport
4. Innspel til høyringa – Hardangerfjord Villfisklag

**Framlagt:** 1. Utkast til forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert verksemd i Hardangerfjorden

Saken skal sendes ut av: Sekretariatet

Særutskrift skal sendes til: Fiskeri- og kystdepartementet PB 8118 Dep, 0032 Oslo eller pr. e-post til [postmottak@fkf.dep.no](mailto:postmottak@fkf.dep.no)

### Rådmannens forslag til vedtak:

1. Odda kommunestyre vil at forvaltninga av Hardangerfjorden må ha som overordna mål å ivareta bærekraftige villfiskstammer og at fjorden også i framtida er et sentralt og attraktivt element i verdens beste reisemål: De norske fjordene. Hovedfokuset i forvaltninga av fjorden må være villaksen og sjørreten
2. Det må formuleres klare og målbare miljømål for Hardangerfjorden, som foreslått i oversendingsbrevet fra Fiskeridirektoratet til Fiskeri og Kystdepartementet.

3. Forvaltningen av Hardangerfjorden må organiseres slik at forvaltningsmyndighetenes overordna ansvar kommer klart fram. Oppdrettsnæringen og villfiskinteressene må i planprosesser m.v. delta som likeverdige.
4. Det må settes inn tilstrekkelige ressurser til hyppige kontroller av oppdrettsanleggene og målretta tiltak mot lakselusa. Sanksjonene overfor oppdrettsnæringen i forhold til brudd på miljøregler må kritisk revideres i forhold til satte miljøkrav.
5. Med den prekære situasjonen for villaks – og sjørretstammene i Hardangerfjorden må det vurderes på nytt om et produksjonstak på 50.000 tonn oppdrettsfisk er for høgt

Rådmannen i Odda, 02.11.09

### 11.11.2009 Odda kommunestyre

#### Behandling:

Repr. Rasmussen (A) foreslo :

Tillegg til pkt 2:

Disse er :

- \* Det skal i snitt ikke være mer enn 5 % rømt oppdrettsfisk i gytebestandene av laks i elvene Opo, Kinso, Eio, Granvinselva, Jondalselva, Steinsdalselva, Hattebergselva og Uskedalselva, etter at utfisking av rømt fisk er gjennomført.
- \* Det skal i snitt ikke være mer enn 5 lus per utvandrende laksesmolt fanget i virkeområdet for forskriften.
- \* Det skal ikke være prematurt tilbakevandret sjørret i elvosen før 15. juni, og heller ikke store opphopninger med tydelig lakseluskskada sjørret seinere i sesongen. Begge deler gjelder for alle vassdrag innen virkeområdet for forskriften

Pkt 5 blir ;

Med den prekære situasjonen for villaks – og sjørretstammene i Hardangerfjorden er et produksjonstak på 50.000 tonn oppdrettsfisk for høgt

Larsson ® : foreslo nytt pkt 6

Nye anlegg må være lukket eller lagt på land

#### OK-079/09 Vedtak:

Rasmussen sitt pkt 5 vart samr. vedteke

Rasmussen: Tilegg til pkt 2 samr. vedteke

Innstillinga frå rådmannen - samr. vedteke,

Larsson sitt forslag til nytt pkt 6 vart vedteke med 23 mot 4 røyster

#### Vedtaket er

1. Odda kommunestyre vil at forvaltninga av Hardangerfjorden må ha som overordna mål å ivareta bærekraftige villfiskstammer og at fjorden også i framtida er et sentralt og attraktivt element i verdens beste reisemål: De norske fjordene. Hovedfokuset i forvaltninga av fjorden må være villaksen og sjørreten

2. Det må formuleres klare og målbare miljømål for Hardangerfjorden, som foreslått i oversendingsbrevet fra Fiskeridirektoratet til Fiskeri og Kystdepartementet.

Disse er :

\* Det skal i snitt ikke være mer enn 5 % rømt oppdrettsfisk i gytebestandene av laks i elvene Opo, Kinso, Eio, Granvinselva, Jondalselva, Steinsdalselva, Hattebergselva og Uskedalselva etter at utfisking av rømt fisk er gjennomført.

\* Det skal i snitt ikke være mer enn 5 lus per utvandrende laksesmolt fanget i virkeområdet for forskriften.

\* Det skal ikke være prematurt tilbakevandret sjørørret i elvosen før 15. juni, og heller ikke store opphopninger med tydelig lakselusskada sjørørret seinere i sesongen. Begge deler gjelder for alle vassdrag innen virkeområdet for forskriften

3. Forvaltningen av Hardangerfjorden må organiseres slik at forvaltningsmyndighetenes overordna ansvar kommer klart fram. Oppdrettsnæringen og villfiskinteressene må i planprosesser m.v. delta som likeverdige.

4. Det må settes inn tilstrekkelige ressurser til hyppige kontroller av oppdrettsanleggene og målretta tiltak mot lakselusa. Sanksjonene overfor oppdrettsnæringen i forhold til brudd på miljøregler må kritisk revideres i forhold til satte miljøkrav.

5. Med den prekære situasjonen for villaks – og sjørørrestammene i Hardangerfjorden er et produksjonstak på 50.000 tonn oppdrettsfisk for høgt

6. Nye anlegg må være lukket eller lagt på land

### **Saken gjelder:**

Fiskeri- og kystdepartementet vil fastsette særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i Hardangerfjorden. Det er lagt fram forslag til forskrift for dette med høringsfrist 18. nov. 2009. Kort fortalt omhandler høringsbrevet følgende:

- Det geografiske og saklige virkeområdet for forskriften
- Regler om tak på biomasse
- Krav om godkjenning fra Mattilsynet før flytting av fisk
- Krav til brønnbåter

Hardangerfjorden er et område som har spesielle utfordringer. Det er mange lokaliteter i bruk for oppdrett med en stor biomasse oppdrettsfisk. Produksjonen av oppdrettsfisk er mer enn doblet siden 1997. Forholdene for oppdrett av laks i fjorden er svært gunstige, og mange selskap ønsker å flytte inn flere produksjonstillatelser til dette området.

Hardangerfjorden er samtidig en av de viktigste fjordene for villaks i Hordaland . Tillstanden for laksebestanden er nå vanskelig og sjørretbestanden i Midtre Hardangerfjord er på et lavt nivå. Det er faglig enighet i forskningsmiljøet og forvaltningen om at lakselus og rømt oppdrettsfisk er de viktigste årsakene til problemene for vill laks og sjørret i dette området.

Fiskeri- og kystdepartementet vurderer det slik at situasjonen i Hardangerfjorden krever spesielle forvaltningsgrep.

Departementet ga derfor 08. april 2008 Mattilsynet og Fiskeridirektoratet en instruks om særskilte tiltak innenfor Hardangerfjorden med formål å "fryse" situasjonen. Det ble gjort ei forskriftsendring som ikke gjorde det mulig å flytte inn ytterligere biomasse i Hardangerfjorden. Fiskeridirektoratet fikk også oppdrag å utarbeide et forslag til forskrift om nytt forvaltningsregime i fjorden. Dermed startet "Prosjekt bærekraftig oppdrett på Vestlandet".

Uavhengig av forslaget til ny Hardangerfjordforskrift , arbeider oppdrettsnæringen med å få på plass en bedre lokalitetsstruktur i området, bl.a. for å redusere risikoen for spredning av sykdommer. Departementet mener på denne bakgrunn at det vil være uheldig å gi nye tillatelser til marin fisk i Hardangerfjorden og foreslår derfor å stanse tildelingen av slike tillatelser i området.

Tillatelse til havbruk med laks, ørret og regnbueørret er avgrenset på to nivåer:

- Selskapsnivå, dvs. hvor mye biomasse selskapet har lov til å ha i sjøen til enhver tid
- Lokalitetsnivå, dvs. hvor mye biomasse selskapet kan ha på den enkelte lokalitet til enhver tid

Formålet med den nye forskriften er å stanse ytterligere oppbygging av produksjonskapasitet innenfor virkeområdet til forskriften. Det vil sammen med forslaget om reduksjon av taket på biomasse i Hardangerfjorden, de nye reglene for kontroll av lus i akvakulturanlegg og Mattilsynets avlusningskampanjer i sum hjelpe til at lusepresset på ville bestander av laksefisk kan minke.

Når det gjelder området Granvin, Ulvik, Eidfjord, Ullensvang og Odda har det vært et ønske om å bruke dette området eksklusivt for stamfiskproduksjon av laks, ørret og regnbueørret. Kommunene innerst i Hardanger ønsker på sin side at det ikke blir etablert havbruk av noe slag i dette området , og de har ikke områder merka av for havbruk i kommuneplanene sine. Heller ikke Fylkesmannen ønsker flytende oppdrettsanlegg i dette området. Departementet foreslår på denne bakgrunn at det ikke skal være mulig å gi dispensasjon til å klarere nye eller utvide lokaliteter i kommunene Granvin, Ulvik, Eidfjord, Ullensvang og Odda.

### **Tak på biomasse for laks, ørret og regnbueørret i Hardangerfjorden.**

Instruksen forbyr etablering eller utvidelse av lokaliteter i Hardangerfjorden. Likevel kan produksjonen øke innenfor de lovlige rammene som finnes i dag. Fiskeri- og kystdepartementet mener en slik økning i produksjonen vil være uheldig og ikke i samsvar med det "frysvedtaket" skal ivareta. Tall fra Fiskeridirektoratet viser at det ikke på noe tidspunkt i 2008 stod mer enn 48357 tonn fisk i Hardangerfjorden. I forslaget til forskrift §6 foreslår derfor departementet at summen av produksjonstillatelser på selskapsnivå i Hardangerfjorden fra 1. oktober 2011 ikke skal overstige 50.000 tonn noe som vil innebære en reduksjon på ca. 20.000 tonn i forhold til total tildelt produksjonskapasitet i Hardangerfjorden.

Kommentarer, sitert fra "Hardangerfjord villfisklag":

Havforskningsinstituttet gjorde alt i 2004 ei utgreiing i samband med Nasjonale Laksefjorlar, her kjem det fram at produksjonsmengda av laksefisk i Hardangerfjorden var for høg og utanfor bærekraftig nivå. Då var det halvparten av mengda oppdrettsfisk som ein finn i fjorden i dag. I sitt forvaltingsråd seier HI at stoda for dei ville bestandane av laks og sjørret i Hardangerfjorden er alvorleg. *"Antall gytefisk er betydeleg redusert, og den store andelen oppdrettsfisk er foruroligende med tanke på framtidig genetisk utvanning av den lokale bestanden. Data tyder også på at sjøoverlevingen for laks og ørret er lavere enn i andre sammenlignbare regioner. Basert på den relativt gode dokumentasjonen av mengden lakselus som blir produsert i området, andel av vill laks og ørret med betydeleig lakselusinfeksjon samt kunnskapen om lakselusen sin innverknig på fiskens overleving, er det ganske klart at oppdrettsvirksomheten må ta en betydelig del av ansvaret for en kritiske situasjonen for de ville bestander av laks og sjørret i Hardangerfjorden. Et naturlig tiltak for å styrke bestandene vil derfor være å redusere infeksjonspresset frå lakselus produsert i oppdrettslaks i området, eller ved å redusere nivået av lakselusinfeksjon i oppdrettsbestanden."*

Forslaget om å fryse biomassen på 50.000 tonn har ein historisk erfaring for ikkje vil ha nødvendige positive effektar for dei ville bestandane."

### **Brønnbåter og transport av fisk**

Flytting av fisk som er i sjøen er en risikofaktor for utbrudd og spredning av sjukdom. Departementet foreslår derfor i §8 at Mattilsynet skal bli varsla og gi godkjenning før flytting av fisk. Hensikten med denne meldeplikten er at Mattilsynet i tillegg til risiko for spredning av nyresjukdommen PD (Pancreas disease) skal vurdere søknaden om flytting opp mot risiko for spredning av lakselus.

### **Økonomiske og administrative konsekvenser**

Økt fokus på kontroller i dette området må føre til hyppigere kontroller innenfor enn utenfor Hardangerfjorden. Økt tilsyn med lusenivå vil gi større arbeidsmengde for Mattilsynet. Videre må det utvikles system og verktøy for kontroll og oversikt over produksjon og tillatelser i et avgrenset område. Både Mattilsynet og Fiskeridirektoratet må prioritere de nødvendige ressursene innenfor tildelt ramme.

### **For næringen**

Tiltakene i forskriften vil på kort sikt kunne medføre økte utgifter og byrder for oppdretterne. Departementet mener oppdrettsnæringen totalt sett og over tid, likevel vil tjene på de foreslåtte tiltakene. Tiltakene vil føre til bedre sjukdomsstatus og bedre felles håndtering av driften innen de smittehygieniske fellesområdene.

## For miljøet

Det er ventet at tiltakene vil gi positive effekter for ville bestander av fisk og miljøforholdene generelt i Hardangerfjorden

Kommentarer, sitert fra "Hardangerfjord villfisklag":

### "Lakselus

På tross av at i samtlige vassdrag kring Hardangerfjorden, med unntak av Etneelva, har laks vore freda sidan midt på 1990-talet, er bestandane av laks i vassdraga kring Hardangerfjorden på randa av utrydding. Det er ingen andre kjende vesentleg faktorar enn lakselus som har hatt ein betydning for dette. Solid dokumentasjon frå forskarhald viser auka dødlighet i sjøfasen grunna lakselus saom den klart dominerande årsaka.

Alle sjøarebestandane frå Granvinvassdraget og til Rosendal er sterkt redusert grunna lakselus. Sjøauren i Etne elva har dei siste to åra vore særleg sterkt råka av lakselus. Seinast i 2009 vart dette dokumentert i NINA si kartlegging av lakselus. Årlege tellingar av for tidleg tilbakevend sjøare til vassdraga, utført av Rådgivande Biologar sidan slutten av 1990-talet stadfestar og lakselus som den viktigaste årsaka til den drastiske tilbakegangen i sjøarebestanden.

*"Sjøørret har blitt fanget ved hjelp av garn, og undersøkt med fire ukers mellomrom (uke 22 og uke 26), fra tre ulike deler av fjorden. Ved den ytterste lokaliteten, Etne (som er en del av den nasjonale laksefjorden Etnefjorden), ble det i mai funnet lite lus på ørreten. Andelen ørret infisert av lakselus var under 50 %, og den infiserte fisken hadde i snitt i underkant av seks lus. I juni, fire uker etter, var situasjonen endret. Så å si all fisk i lokaliteten hadde lus. I tillegg var infeksjonsparametrene langt høyere enn i mai, med et gjennomsnitt opp mot 30 lus per fisk. Nesten all lus var i larvestadiet.*

*I midtre del av fjorden, Rosendal, var det vanskelig å fange nok fisk. Men resultatene herfra tyder på at lakseluspåslaget var moderat i uke 22, og betydelig høyere i uke 26 med nærmere 80 lus i snitt per fisk.*

*Ved den innerste lokaliteten, Granvin, var det generelt lite lus på ørreten og heller ingen økning i infisert fisk mellom registreringene. Derimot ble det observert en betydelig andel for tidlig tilbakevandrende sjøørret til Granvinselva i første del av juni, et klart tegn på at sjøørreten er stresset av luseangrep. Ved påslag av lakselus trekker fisken tilbake til ferskvann som lakselusa tåler dårlig. Dette vil ha betydning for ørretens vekst og overlevelse."*

## Konkrete miljømål

I oversendingsbrevet frå Fiskeridirektoratet til FKD ble det foreslått ta inn konkrete miljømål som skulle være utløsende for tiltak dersom disse ikkje ble nådd. I forslaget til forskrift er disse ikke tatt med. Disse var:

- Det skal i snitt ikke være mer enn 5 % rømt oppdrettsfisk i gytebestandene av laks i elvene Opo, Kinso, Eio, Granvinselva, Jondalselva, Steinsdalselva, Hattebergselva og Uskedalselva, etter at utfisking av rømt fisk er gjennomført.
- Det skal i snitt ikke være mer enn 5 lus per utvandrende laksesmolt fanget i virkeområdet for forskriften.
- Det skal ikke være prematurt tilbakevandret sjøørret i elvosen før 15. juni, og heller ikke store opphopninger med tydelig lakselusskada sjøørret seinere i sesongen. Begge deler gjelder for alle vassdrag innen virkeområdet for forskriften.

Dette er godt kvantifiserbare og konkrete mål som må på plass i en endelig forskrift. Uten miljømål blir en oppfølging av forskriften vanskelig for næringa, villfiskinteressene og ikke minst for forvaltinga.

### **Omdømme til Hardangerfjorden og dermed "Fjordnorge"**

"Best i test"! De norske fjordene inklusive Hardangerfjorden er på ny kåret til det beste reisemålet i verden av magasinet National Geographic. "Den korte turistsesongen, det ulendte terrenget og den vesle lokalbefolkninga med den ibuande kjensla for miljøet lovar godt for reisemålet" skriv ein av dei 440 reiselivsekspertane som har vurdert 133 reisemål. " For å ivareta dette utrolig viktige omdømme av Fjordnorge er vi helt avhengig av å kunne vise til gode resultater av en bærekraftig forvaltning av fjordene!

### **Organisering av forvaltinga av Hardangerfjorden**

Sitert frå "Hardangerfjord villfisklag":

"Det er ved fleire høve og frå ulike hald vist til det gode samarbeidet mellom villfiskinteressene og næringsaktørane og at dette må vera grunnlaget for positive forvaltingsmessige grep for å betre stoda i Hardangerfjorden. Pr. i dag eksisterer det ikkje konkrete døme på slikt samarbeid. Det er frå villfiskinteressene vist til arbeidet med forskrifta og at denne må på plass som ein grunnmur før ein går inn og konkretiserer samarbeidsprosjekt. Det må ikkje vera slik at forvaltinga av Hardangerfjorden vert overlatt ulike aktørar, næringa og særinteresser."